

Данная инструкция разработана в рамках регионального проекта:
«Содействие защищенности трудящихся мигрантов через усиление партнерства в Кыргызстане, Армении и России» при поддержке Каритас Франц

*****

Россия Федерациясына жумушка баруучу жарандар үчүн кыскача нускама

Россия Федерациясына баруучу Кыргызстандык эмгек мигрантына кеңештер

Эмнеден баштоо зарыл?

Биринчи кадам: Адистерден кеңеш алуу зарыл!

Өзүңүздүн аймактагы адистерден акысыз түрдө Россия Федерациясынын чек арасынан мыйзамдуу түрдө өтүү, миграциялык картаны толтуруу эрежеси, миграциялык каттоого туруу, полиция кызматкерлери менен мамиле кылуу, Россияда турак жайды ижарага алуу маселеси, жумуш издөө, жумушка орношуу жана эмгек укуктарынын негиздери боюнча кеңеш алганыңыз туура.

Кыргыз Республикасында жана Россия Федерациясында эмгек мигранттары үчүн акысыз укуктук жардамдарды көрсөткөн уюмдардын тизмесин <http://migranty.org> сайтынан алсаңыз болот. Россия Федерациясына жумушка орношуу үчүн тиешелүү болгон документтер тизмегин КРнын Өкмөтүнүн алдындагы Мамлекеттик миграция кызматынын <http://ssm.gov.kg/> сайтынан жана 1899 түз байланыш телефонунан алсаңыз болот.

Ошондой эле сапарга чыгууда Сизге МигрАзия+ мобилдик тиркемеси жардам кылат. Мобилдик тиркемени Play Market аркылуу төмөнкү шилтемеден көчүрүп алсаңыз болот: <https://play.google.com/store/apps/details?id=kg.rce.app>

*****

Экинчи кадам: Сиз үйдө калтыруучу жашы жете элек балдарга тиешелүү болгон юридикалык маселелерди чечип алыңыз

Эмгек миграциясына аттанардан мурун үйдө кала турган жашы жете элек балдарыңызга кам көрүңүз! Сиздин кала турган балдарыңызды тууганыңыздын кароосуна калтыруу үчүн официалдуу опекуновго каттатыңыз. Бул кадам аз болсо да баланын зомбулукка дуушар болуусунан жана чоңдор тарабынан ыдык көрсөтүүсүнөн коргоого алат! Баланы официалдуу камкордукка алган тарап үй-бүлөнү жана балдарды коргоо боюнча жергиликтүү бөлүмүнүн кароосунда болот. Аталган бөлүмдүн кызматкерлери Сиздин балдардан убак-убактысы менен кандай шартта жашап жаткандыгынан кабар алып турат.

*****

Үчүнчү кадам: “Кара тизмеде” бар-жоктугун текшерип алуу

Эгер Сиз Россия Федерациясында мурда болгон болсоңуз, Сизди Россия Федерациясына киргизбөө тобокелчилигинин алдын-алуу максатында эртерээк, сапарга чыгардан 2 ай мурун мамлекеттик органдардан Россия Федерациясына кирүүгө чек койбогондугун (“кара тизме”) аныктоо боюнча текшерип алганыңыз туура. Бул маалымат базасы Россия Федерациясынын ФСБ Чек ара кызматынын (ssm.gov.kg) жана Россия Федерациясынын МВД маалымат базасында (<https://мвд.рф/сервисы-гувм>) болот. КРнын Өкмөтүнүн алдындагы Мамлекеттик миграция кызматынын сайтынын <http://ssm.gov.kg/> “Россия Федерациясына кирүүгө тыюу салынган” бөлүгүндө кантип текшерүү зарылдыгы боюнча кеңири маалымат берилген.

*****

Төртүнчү кадам: Россия Федерациясынын чек арасынан өтүү

Россия Федерациясынын чек арасынан өтүүдө миграциялык картаны толтурасыз, аны жекече кунт коюп, таза тыкан толтурууга аракет кылыңыз. Миграциялык карта А жана Б - эки бөлүгүнөн турат. Миграциялык картаны толтуруу алдынан жеке маалыматтарыңызды так карап чыгыңыз, эгер бузуп алууга жол берсеңиз кийин оңдоого туура келбейт! А – бөлүгүн чек арачы алат, Б-бөлүгү Сиздин колунузда калат. Аны эч качан жоготпоңуз! Картаны толтурууда Сиздин Россияга келген чыныгы максатыңызды аныктаган графаны белгилеп коюңуз. “Келген максаты” графасында сөзсүз түрдө “жумуш үчүн” –деген жазуу керек. Кийин бул келгендеги максатты оңдоого мүмкүн болбой калат!

Карта заполняется автоматически пограничником, вручную только на некоторых транспортных пунктах пропуска в отдаленных регионах.

Россия Федерациясынын чек арасынан өтүүдө миграциялык картаны Сизге Чек ара кызматкери автоматтык түрдө толтуруп берет. “Келген максаты” графасында сөзсүз түрдө “жумуш үчүн” (работа, трудоустройство) деп белгилениши керек! Бул абдан маанилүү, анткени кийин Сиздин мыйзамдуу түрдө иштөөгө жана каттоого турууга сөзсүз түрдө ушул картадагы маалымат талап кылынат

*****

Бешинчи кадам: Турак жайды ижарага алуу

Турак жайды ижарага алууда абайлаңыз, ижараны текшерүүдөн өткөн кыймылсыз мүлктөрдүн агенствосунан же болбосо сайттардан гана караңыз! Турак жайдын ээси менен жазуу түрүндө келишим түзүңүз, келишимде турак жай ижарасынын мөөнөтү, бир айга болгон төлөм суммасы, батирдеги мүлктөр, алардын абалы жана Сиз менен чогуу жашай турган адамдардын аты-жөнү так көрсөтүлүүгө тийиш. Эгер жашоочулардын курамы өзгөрсө, жаңы жашоочулардын аты-жөнүн камтуу менен кошумча келишим түзүү зарыл. Ар бир ижара акысын төлөөдө, тийиштүү төлөмдү алгандыгы тууралуу батир ээсинен тил кат алууну унутпоо керек. Эң жакшысы ижара акысын картасына которуу болуп саналат жана бул тууралуу батир ээсине которуулар тууралуу: “батирдин ижара акысы ___ айы ___ жыл үчүн” –деген СМС жиберип коюу жетиштүү болот. Ижара берген батир ээсиенен Сизди миграциялык каттоого алуусун сураңыз.

Турак жайды ижарага алуу тууралуу келишимдин кеңири мазмунун Сиз МигрАзия+ мобилдик тиркемесинин “Россия Федерациясындагы жашоо” бөлүмүнөн алсаңыз болот. Аталган шилтемени Play Market <https://play.google.com/store/apps/details?id=kg.rce.app>

Турак жайды ижарага алуу келишиминин үлгүсүн Сиз МигрАзия+ мобилдик тиркемесинин “Документтердин үлгүсү” бөлүмүнөн алсаңыз болот.

*****

Алтынчы кадам: Эмгекке орношуу

Россия Федерациясынын аймагына киргенден кийин Сиз 30 күндүк мөөнөттө ишке орношууңуз зарыл. Сиз менен эмгек келишимин түзгөн тараптан милдеттүү түрдө аткарган иштер тууралуу корутундуну талап кылыңыз. Эгер жумуш берүүчү Сиз менен жазуу түрүндө келишим түзбөсө, анда тобокелчилик жана коркунуч бар. Анткени, Сиз жумуш тарабынан алданууга, эмгек эксплуатациясына дуушар болууңуз мүмкүн, андыктан башка бир жумуш издегениңиз туура.

Жумушка орношконуңузда Сизге тиешелүү болгон мөөр басылып, фамилияңыз жазылган бардык документтерди, уруксат кагаздарын, накладной, техникалык коопсуздук журналын жана иш графигин чогултууга аракет кылыңыз. Жумуш жайыңыздан фото сүрөттөр, айлык алган учурдагы уадио жазуулар жана видеолор, тил каттар, нөмөөттү тапшыруу учурундагы жеке күндөлүк – булардын баары айлык акыдан карыз болгон учурда эмгек укугуңузду коргоого жарайт.

ЕАЭС-өлкөлөрүнөн эмгектенип жаткан жаран катары салык кызматынын бөлүмүнөн салык төлөөчүнүн идентификациялык номерин алууну унутпаңыз (ИНН).

Эмгек келишими менен иштөө аркылуу Сиз милдеттүү медициналык камсыздандыруу полисине (ОМС) ээ болосуз. Бул Сизге акысыз медициналык жардамды камсыздайт. Бул үчүн камсыздандыруу боюнча медициналык уюмду тандаңыз – эрежеге ылайык бул аракетти жашаган жериңиз боюнча поликлиникада жүргүзөсүз. Сизге паспорт, жекече камсыздандыруу номери (СНИЛС), эмгек келишими, миграциялык каттоого тургандыгы боюнча билдирүү көчүрмөсү керектелет.

*****

Жетинчи кадам: Миграциялык каттоо

Сиз турак жай ээси менен ижара боюнча келишимди түзгөндөн соң, жашап жаткан жериңиз боюнча миграциялык каттоого турууга кам көрүңүз. Бул иш-аракетти РФ аймагына кирген 30 күндүн ичинен эртерээк кылуу зарыл. Эгер жогорудагы мөөнөттөн 1 күн кечиксеңиз Сизди Россия Федерациясынын аймагына 5 жылга кирүүгө тыюу салып, үйгө депортация кылат. Бул үчүн Сиз жана батир ээси “Менин документтерим” көп функцияналдуу борборуна (МФЦ) же миграция маселелери боюнча райондук бөлүмдүн башкармалыгына келип, паспорт, миграциялык карта, турак жай менчигинин паспорту жана социалдык найм боюнча келишимдерди көрсөтүү менен “келгендигиңиз тууралуу билдирүү” толтурасыз.

Миграциялык каттоону узартуу эмгек келишиминин мөөнөтүнө же аткарган иштердин келишимине ылайык алгачкы миграциялык каттоо сыяктуу жүргүзүлөт. Эң негизгиси Сиз өз келишимиңизге миграциялык кызматтын штампын тиркешиңиз керек. Миграциялык кызматтын штампы жок болсо келишим жараксыз жана миграциялык каттоону узартуу мүмкүн эмес!

*****

Сегизинчи кадам: Медициналык камсыздандырууга ээ болуу

Сиз милдеттүү түрдө келген жериңизге карап каалаган камсыздандыруу уюмдары аркылуу милдеттүү медициналык камсыздандыруу полисин (ММК) алууңуз зарыл. Милдеттүү медициналык камсыздандыруу полиси жок, эмгек келишимин түзүүгө болбойт! Эгер Сиз милдеттүү медициналык камсыздандыруу полисин РФ аймагына кирген күнгө чейин албаган болсоңуз, кирген күндөн алсаңыз туура. Аталган полисти түзүүдө Сиз жашаганы жана эмгектенгени жаткан аймактагы каалаган камсыздандыруу уюмуна же Россия почта бөлүмдөрүнө кайрылсаңыз болот. ММК полисинин мөөнөтү миграциялык каттоого тургандан тартып 3 ай болот. Эгер Сиз жумуш менен камсыз кылуучу менен эмгек келишимин түзсөңүз милдеттүү медициналык полисин (ММК) кошо аласыз.

ММК жоктугунан улам Сиз административдик жоопко тартылуудан баштап, РФ аймагынан чыгарылууга чейин барышыңыз мүмкүн. ММК полисинин маалыматтары эмгек келишиминде көрсөтүлөт.

ММК полиси эмгектенип жаткан жарандын үй-бүлө мүчөлөрү үчүн таанылбайт. Кыргыз Республикасынын жаранынын балдары ММК полисин алуу укугуна ээ эмес. Алар камсыздандыруу кампанияларынан ММК полисин сатып алат.

Милдеттүү медициналык камсыздандыруу полисин алуу боюнча кеңири маалыматты Сиз МигрАзия+ мобилдик тиркемесинин “Россия Федерациясындагы жашоо”, “Ден-соолук” бөлүмүнөн алсаңыз болот. Аталган тиркемени төмөнкү шилтемеден жүктөп алсаңыз болот: Play Market <https://play.google.com/store/apps/details?id=kg.rce.app>

*****

Тогузунчу кадам: Эмгек мигранты үчүн кепилденген социалдык пакет

Сиз төмөнкүдөй учурларда Россияда социалдык камсыздандыруу укугуна ээ болосуз:

- ооруганына байланыштуу (ооруу баракчасына карап);
- эне болгондугуна/бала туулгандыгына байланыштуу (декреттик, балдар үчүн пособиялар төлөнөт);
- күтүлбөгөн кокустуктардан жана кесиптик травмалардан;
- жумушчунун каза болгондугуна байланыштуу;
- Эмгек келишиминин негизинде иш жүргүзүп, милдеттүү медициналык камсыздандыруусу бар болгон учурда.

Аталган социалдык пакет Сиз эмгек келишиминин негизинде иш жүргүзгөн болсоңуз гана берилет. Аны алуу үчүн Сиз тез арада жумуш менен камсыздоочу тарапка жана мамлекеттик кызматтарды көрсөткөн көп тармактуу борборлорго (МФЦ) кайрылууңуз зарыл: <https://md.mos.ru/>

*****

Онунчу кадам: Полиция кызматкерлери алдында өзүн алып жүрүү

Полиция кызматкерлеринен коркпоо зарыл, бирок алар менен сүйлөшүүдө өз укугуңузду билишиңиз керек.

Сизге полицейский кайрылганда төмөнкүлөрдү билдирет:

- аты-жөнүн, кызматын, наамын;
- Сиздин талабыңыз боюнча кызматтык күбөлүгүн көрсөтөт

- Документтерди текшерүү максатын жана себебин түшүндүрөт («Полиция жөнүндөгү» Мыйзамдын 5-статьясы, 4-пунктуна ылайык).

Полиция кызматкерлери тарабынан документтерди текшерүү негиздүү түрдө төмөнкүдөй учурларда жүргүзүлөт:

- 1) Сиз мас абалында же эс учуңузду жарым жартылай жоготкон абалдагы оорулуу болсоңуз;
- 2) Полиция кызматкеринин көз алдында кандайдыр-бир административдик укуктук бузууларга жол берсеңиз (административдик укуктук бузууларга шек санаса, анын ичинде миграциялыкка мүмкүн эмес! Ошондуктан, полицейский “Сиз Россияда мыйзамсыз жүргөнүңүздөн” шек саноосу мүмкүн!);
- 3) Сиз полиция курчоо аймагына кирип барсаңыз же коргоого алынган полиция мекемесине бастырып барсаңыз;

Ар дайым өзүңүз менен кошо төмөнкүлөрдү алып жүрүңүз:

- паспорт
- миграциялык карта
- миграциялык каттоого тургандыгыңыз тууралуу билдирүү (регистрация)
- Милдеттүү (ОМС) же ыктыярдуу (ДМС) медициналык камсыздандыруу полиси

Жогорудагы документтердин бардыгынын көчрмөсүн кылыңыз жана түп нускасынан өзүнчө сактаңыз. Эгер кокус документтерди жоготуп алсаңыз аларды калыбына келтирүү жеңилерээк болот.

Эгер полицейский өзүн тааныштырбаса, документ текшерүү себептерин түшүндүрбөсө анын үстүнөн арызданса болот. Ал үчүн анын төш белгисиндеги номерди этеп калуу зарыл.

Сиздин документтериңиздин анык экендиги боюнча полиция кызматкеринде күмөн пайда болуусу мүмкүн. Бул учурда, ал Сиздин документтерди маалымат базасынан текшерүү үчүн жакынкы жердеги полиция пунктуна жүрүүнү суранат.

Эгер мындай учур катталса туугандарга жана досторго Сиз ким менен болгонуңузду жана турган жериңиз боюнча кабарлап коюңуз. Сиздин кайда экендигиңизди жакындарыңыздын билгени өтө маанилүү!

Эсиңизде болсун – пара берүү кылмыш иши болуп саналат (полицейскийге гана эмес, пара бергенге да кылмыш иши козголот)! Полицейскийге акча бербейиз!

*****

Он биринчи кадам: Россия Федерациясына Сиз менен чогуу келген үй-бүлө мүчөлөрүнүн укуктары

ЕАЭС өлкөлөрүндө эмгектенип жаткан жарандардын үй-бүлө мүчөлөрүнө күйөөсү же аялы, ата-энеси жана жашы жете элек балдары кирет. Сиз менен Россияда бирге жүргөн Сиздин үй-бүлө мүчөлөрүңүз жана жашы жете элек балдарыңыз да каттоого турат жана узартуу Сиздин эмгек келишимиңиз негизинде жүргүзүлөт.

Сиздин үй-бүлө мүчөлөрүңүздүн миграциялык каттоо мөөнөтүн узартуу үчүн төмөнкү документтер зарыл:

- Сиздин жана үй-бүлө мүчөлөрүнүн өздүгүн тастыктаган документтер;
- Сиздин жана үй-бүлө мүчөлөрүнүн РФ чек арасынан өткөндүгүңүз тууралуу белги коюлган миграциялык картанын түп нускасы жана көчүрмөсү;
- Миграциялык каттоого тургандыгы боюнча билдирүүнүн түп нускасы жана көчүрмөсү;

- Сиздин үй-бүлө мүчөлөрүңүздүн статусун аныктаган документтердин түп нускасы жана көчүрмөсү: никелешүү тууралуу күбөлүк, ата-энелери көрсөтүлгөн туулгандыгы тууралуу күбөлүк;
- Эмгек келишиминин/кызмат көрсөтүү боюнча келишимдин түп нускасы жана каттоого тургандыгы тууралуу миграциялык картанын көчүрмөсү.

*****

Он экинчи кадам: Адаптация

Эгер Сиз улуттук, диний жана башка бир кемсинтүүгө, андууга туш болсоңуз ачык түрдө чыр-чатакка жол бербей, өз укугуңузду коргой билиңиз. Кыйкырбаңыз, мушташпаңыз, кол шилтебеңиз жана сөгүнбөңүз. Мүмкүнчүлүккө карап, тез арада 112 + 2 же 102 номерине чалып, Сизге кол салганын, полиция наряды керектигин айтыңыз. Кайсыл жерде турган даректи, аты-жөнүңүздү жана жарандыгыңызды атаңыз.

РФнын айрым бир региондорунда мигранттарга социалдык-маданий жактан адаптациялоо боюнча мамлекеттик программалар көмөк көрсөтөт. Бул багытта активдүү ишмердүүлүктү коомдук уюмдар жүргүзөт. РФдагы коомдук уюмдар тууралуу маалыматты бул сайттан алсаңыз болот: <http://migranty.org/>